

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

ماه‌های رجب، شعبان و رمضان فرصتی استثنائی برای رسیدن به قلّه‌های کمال

فرصت مغتنم ماه‌های رجب، شعبان و رمضان برای خلوت‌های عبادی

این سه ماه مختصّ خلوت‌های عبادی و بهره‌گیری از عبادات مستحب است؛ چه اذکار و ادعیه، چه نمازهای مستحب و روزه، چه انفاق و صدقه؛ و اعمال مختلفی که در این ماه می‌شود انجام داد. بدانیم که این فرصت بسیار مغتنمی است که خدای متعال امسال در اختیار ما قرار داده، و معلوم نیست سال آینده زنده باشیم که اصلاً بتوانیم از این فرصت استفاده کنیم. روایات را دیده‌اید که رجبیون در قیامت چه عظمتی در پیشگاه خدا دارند! آن حدیث مَلَكِ داعی را هم شنیده‌اید که خدای متعال چه وعده‌های بزرگی به کسانی داده که در شب‌های این ماه اهل ذکر و خلوت‌نشینی با خدا هستند؛^۱ و چه عطایای بزرگی در قبال اعمال بسیار ساده‌ای وعده داده! و خدا صادق‌الوعد است! خدای متعال وعده‌اش را تخلف نمی‌کند. بنابراین تردید نکنیم که اگر این اعمال را انجام دهیم، خداوند آن عطایا را عنایت خواهد کرد.

---

۱. مجلسی، بحارالانوار، ج ۹۴، ص ۴۱ و زادالمعاد، ج ۱، ص ۱۴: عَنِ الصَّادِقِ (ع): إِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ نَادَى مُنَادٍ مِنْ بُطْنَانِ الْعَرْشِ أَيْنَ الرَّجَبِيِّونَ؟ فَيَقُومُ أَنَسٌ يُضِيءُ وَجُوهَهُمْ لِأَهْلِ الْجَمْعِ عَلَى رُءُوسِهِمْ تَبْجَانُ الْمَلِكِ، مُكَلَّلَةٌ بِالذَّرِّ وَالْيَاقُوتِ مَعَ كُلِّ وَاحِدٍ مِنْهُمْ أَلْفُ مَلَكٍ عَنْ يَمِينِهِ وَ أَلْفُ مَلَكٍ عَنْ شِمَالِهِ، وَ يَقُولُونَ: هَبْنِيَا لَكَ كِرَامَةَ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ يَا عَبْدَ اللَّهِ. فَيَأْتِي النَّدَاءُ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ جَلَّ جَلَالُهُ: عِبَادِي وَ إِمَائِي وَ عَزَّتِي وَ جَلَالِي لِأَكْرَمِ مَنَاقِمِكُمْ وَ لِأَجْرَلِكُمْ عَطَايَاكُمْ، وَ لِأَوْثَقِكُمْ مِنَ الْجَنَّةِ غُرْفًا تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا نِعْمَ أَجْرُ الْعَامِلِينَ، إِنَّكُمْ تَطَوَّعْتُمْ بِالصَّوْمِ لِي فِي شَهْرِ عَظُمْتُ حُرْمَتُهُ وَ أَوْجِبْتُ حَقَّهُ. مَلَائِكِي! ادْجُلُوا عِبَادِي وَ إِمَائِي الْجَنَّةَ. ثُمَّ قَالَ جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ (ع): هَذَا لِمَنْ صَامَ مِنْ رَجَبٍ شَيْئاً وَ لَوْ يَوْماً وَاحِداً فِي أَوَّلِهِ أَوْ وَسَطِهِ أَوْ آخِرِهِ.

۲. سیدبن طاووس، اقبال‌الاعمال، ج ۳، ص ۱۷۴ و مجلسی، بحارالانوار، ج ۹۸، ص ۳۷۷: عَنِ رَسُولِ اللَّهِ (ص): إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى نَصَبَ فِي السَّمَاءِ السَّابِعَةِ مَلَكاً يُقَالُ لَهُ الدَّاعِي، فَإِذَا دَخَلَ شَهْرُ رَجَبٍ يُنَادِي ذَلِكَ الْمَلَكُ كُلَّ لَيْلَةٍ مِنْهُ إِلَى الصَّبَاحِ: طُوبَى لِلذَّاكِرِينَ! طُوبَى لِلطَّائِعِينَ! وَ يَقُولُ اللَّهُ تَعَالَى: أَنَا جَلِيسٌ مِنْ جَالِسِي وَ مُطِيعٌ مِنْ أَطَاعِي وَ غَافِرٌ مَنْ اسْتَفْعَرَنِي، الشَّهْرُ شَهْرِي وَ الْعَبْدُ عَبْدِي وَ الرَّحْمَةُ رَحْمَتِي، فَمَنْ دَعَانِي فِي هَذَا الشَّهْرِ أَجِبْتُهُ وَ مَنْ سَأَلَنِي أُعْطِيْتُهُ وَ مَنْ اسْتَهْدَانِي هَدَيْتُهُ، وَ جَعَلْتُ هَذَا الشَّهْرَ حَبْلاً بَيْنِي وَ بَيْنَ عِبَادِي فَمَنْ اعْتَصَمَ بِهِ وَصَلَ إِلَيَّ.

ماه رجب، ماه جوشش فیض، رحمت و غفران الهی

عطایای بسیار بزرگی است! بهر حال اوج آرزوی یک سالک الی الله، رسیدن به لقاء الهی است، که خداوند در این ماه وعده داده است. غفران همه‌ی ضعف‌ها و کاستی‌ها و خطایا و معاصی است، که خدای متعال وعده داده در این ماه در قبال اعمال قلیلی همه‌ی گناهان شخص را بیمارزد و او را مثل روزی که از مادر متولد شده از همه‌ی آلودگی‌ها پاک کند.^۳ اینها حرف‌های بسیار بزرگی است! یعنی هر یک از اینها جای تأمل دارد و استبعاد هم نکنیم! یعنی دچار ناباوری نشویم که مگر می‌شود در قبال چنین عمل ساده‌ای خداوند چنان عطای بزرگی بکند؟ بله! می‌شود! خداست! در این ماه رجب فیض الهی اوج می‌گیرد. سال‌های گذشته یک مثال زده‌ام که در سی‌دی‌ها و سایت هست. خصوصاً برای خانم‌هایی که بچه‌ی شیرخواره دارند، کاملاً محسوس است. گاهی اوقات شیر در سینه‌ی مادر می‌جوشد و فشار می‌آورد و آنجاست که مادر به بچه‌ی شیرخوارش التماس می‌کند تا شیر بخورد. به یک تعبیر ماه رجب چنین ماهی است. فیض الهی، رحمت الهی، غفران الهی، عنایات الهی، این‌طور به جوش آمده است؛ همان **شَهْرُ اللَّهِ الْأَصْبَ**؛^۴ و گویا خدا دارد التماس می‌کند که بیایید ببرید! بیایید این

عنایات و عطایای مرا دریافت کنید!

سعی کنیم پاک وارد ماه رجب المرجب شویم

---

۳. مجلسی، بحارالانوار، ج ۹۴، ص ۴۲ و زادالمعاد، ص ۱۴: عَنِ الْإِمَامِ الرِّضَا ع: مَنْ صَامَ أَوَّلَ يَوْمٍ مِنْ رَجَبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَوْمَ يَلْقَاهُ وَ مَنْ صَامَ يَوْمَيْنِ مِنْ رَجَبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَوْمَ يَلْقَاهُ وَ مَنْ صَامَ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ مِنْ رَجَبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ وَ أَرْضَاهُ وَ أَرْضَى عَنْهُ خُصْمَاءَهُ يَوْمَ يَلْقَاهُ وَ مَنْ صَامَ سَبْعَةَ أَيَّامٍ مِنْ رَجَبٍ فُتِحَتْ أَبْوَابُ السَّمَاوَاتِ السُّخَّرَ لِزَوْجِهِ إِذَا مَاتَ حَتَّى يَصِلَ إِلَى الْمَلَكُوتِ الْأَعْلَى وَ مَنْ صَامَ ثَمَانِيَةَ أَيَّامٍ مِنْ رَجَبٍ فُتِحَتْ لَهُ أَبْوَابُ الْجَنَّةِ الثَّمَانِيَةِ وَ مَنْ صَامَ مِنْ رَجَبٍ خَمْسَةَ عَشَرَ يَوْمًا فَضَى اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ لَهُ كُلَّ حَاجَةٍ إِلَّا أَنْ يَسْأَلَهُ فِي مَأْتَمٍ أَوْ فِي قَطِيعَةٍ رَحِمَ وَ مَنْ صَامَ شَهْرَ رَجَبٍ كُلَّهُ خَرَجَ مِنْ ذُنُوبِهِ كَيَوْمٍ وَلَدَتْهُ أُمُّهُ وَ أُعْتِقَ مِنَ النَّارِ وَ دَخَلَ الْجَنَّةَ مَعَ الْمُصْطَفَيْنِ الْأَخْيَارِ.

۴. صدوق، عيون اخبار الرضا ع، ج ۲، ص ۷۱: رَجَبُ شَهْرُ اللَّهِ الْأَصْبَ يُصَبُّ اللَّهُ فِيهِ الرَّحْمَةَ عَلَى عِبَادِهِ؛ و مجلسی، بحارالانوار، ج ۹۷، ص ۳۹: سُمِّيَ شَهْرُ رَجَبٍ شَهْرَ اللَّهِ الْأَصْبَ لِأَنَّ الرَّحْمَةَ عَلَى أُمَّتِي تُصَبُّ صَبًّا فِيهِ.

خیلی غنیمت بدانیم! این ماه مثل سایر ماه‌ها برای ما نگذرد! از حالا که چند روزی به شروع این ماه مانده خودمان را آماده کنیم. حتی توصیه می‌کنم اگر کسی موفق باشد همان نماز توبه را که در ماه ذی‌القعدة وارد شده، بخواند. دو تا نماز دو رکعتی، یا یک نماز چهار رکعتی پیوسته است؛ به هر دو صورت نقل شده؛ خیلی هم ساده است. یک حمد و سه تا قل هو الله، و یک فلق و یک ناس در هر رکعت خوانده می‌شود و بعد از سلام چهارمین رکعت، یک استغفار و یک ذکر کوتاه دارد.^۵ خوب است انسان دهد، یک غسل توبه بکند؛ همان‌طور که آداب آن نماز همین بود؛ شخص باید غسل کند و وضو بگیرد و به این نماز بایستد تا پاک شود؛ و امیدوارم پاک وارد این دوره‌ی عظیم سه‌ماهه شویم. از هر یک از این ماه‌ها باید توشه‌ای برای ماه بعد برداریم و ان‌شاءالله یک استعداد و آمادگی برای بهره‌مندی از ماه بعد فراهم کنیم.

اگر از ماه رجب درست بهره بگیریم، مستعد می‌شویم که از فیوضات ماه شعبان بهتر بهره‌مند شویم و اگر از ماه شعبان‌المعظم هم خوب بهره‌مند شویم آن‌وقت است که شایستگی مهمان ضیافت‌الله شدن، و وارد شدن بر شهرالله را پیدا می‌کنیم.

نیل به قلّه‌های بلند کمال، فقط با انجام واجبات به دست نمی‌آید!

امیدوارم دقت کنیم و اهتمام ویژه‌ای داشته باشیم. نمی‌شود کسی در سیر و سلوک به آن قلّه‌های بلند کمالات معنوی که سالک الی‌الله طالب آن است برسد، مگر اینکه اهل خلوت‌های عبادی باشد؛ اهل سوز و گدازهای عاشقانه، و اشک و آه و ناله‌های عاشقانه در خلوت‌های عبادی باشد. اگر فقط به انجام واجبات بسنده کنیم، به مقصد و به آن مراتب بلند نمی‌رسیم. بارها آن حدیث قرب نوافل را عرض کرده‌ام که خدای متعال فرمود: بنده‌ی من با هیچ چیزی به اندازه‌ی انجام واجبات به من نزدیک نمی‌شود؛ بعد فرمود: و وقتی بنده اعمال واجبش را انجام داد، با اعمال مستحب به‌سوی من تقرّب

---

^۵ محدث قمی، مفاتیح‌الجنان، اعمال ماه ذی‌القعدة.

می‌جوید، و از این رهگذر به جایی می‌رسد که من خدا عاشق آن بنده می‌شوم! یعنی اوّل راه عبد می‌خواهد عاشق خدا شود، اما در آن مرتبه خدا عاشق این بنده می‌شود. **حَتَّىٰ أَحِبَّهُ:** تا به جایی می‌رسد که من خدا عاشق این بنده می‌شوم. **إِنْ دَعَانِي أَحِبُّهُ وَ إِنْ سَأَلَنِي أَعْطَيْتُهُ:** آن وقت اگر مرا صدا بزند جوابش را می‌دهم و اگر از من درخواست کند به او عطا می‌کنم؛ یعنی مستجاب‌الدّعوه می‌شود. بعد فرمود: کارش به جایی می‌رسد که من چشم او می‌شوم که با آن می‌بیند؛ من گوش او می‌شوم که با آن می‌شنود؛ من دست او می‌شوم که با آن دست می‌گیرد؛ یعنی همه‌ی وجود این بنده خدایی می‌شود. رسیدن به این مرتبه‌ی بلند، یعنی مرتبه‌ی معشوقی حقّ متعال، رسیدن به این قلّه‌های بلند کمال جز با بهره‌گیری از مستحبات، بعد از انجام واجبات، امکانپذیر نیست.

بهار مستحبات، ماه‌های رجب، شعبان و رمضان است... غنیمت بدانیم!

بهار مستحبات، این سه ماه بزرگ است؛ یعنی ماه رجب، ماه شعبان و ماه مبارک رمضان! خیلی غنیمت بدانیم! اگر کسی بی‌اعتنا این ماه‌ها را پشت سر بگذارد، ادّعی اهل سلوک بودنش، ادّعی تهی و پوچی است؛ واقعی نیست؛ توهم و تخیل است. بنابراین اگر به‌راستی طالب قرب الهی هستیم، به‌راستی طالب رسیدن به قلّه‌های بلند معنویّت هستیم، به‌راستی طالب طی طریق عبودیت حضرت حق هستیم، این سه ماه را کاملاً متمایز بدانیم. حافظ هم گفت:

نگویمت همه‌ساله می‌پرستی کن   سه ماه می‌خور و نه ماه پارسا می‌باش

نمی‌گویم همه‌ی سال اهل مراقبه باش؛ اما سه ماه در این بزم عاشقان الهی بیا و از می‌مراقبات، از می‌عبادات و معنویّات، از می‌عشق حقّ متعال بهره ببر. امیدوارم از این سه ماه رجب و شعبان و رمضان

---

۶. کلینی، کافی، ج ۲، ص ۳۵۲ و مجلسی، بحارالانوار، ج ۷۰، ص ۲۲: **وَ مَا تَقَرَّبَ إِلَيَّ عَبْدٌ بِشَيْءٍ أَحَبَّ إِلَيَّ مِمَّا افْتَرَضْتُ عَلَيْهِ، وَ إِنَّهُ لَيَتَقَرَّبُ إِلَيَّ بِالنَّافِلَةِ حَتَّىٰ أَحِبُّهُ فَإِذَا أَحِبُّهُ كُنْتُ سَمْعَهُ الَّذِي يَسْمَعُ بِهِ وَ بَصَرَهُ الَّذِي يُبْصِرُ بِهِ وَ لِسَانَهُ الَّذِي يَنْطِقُ بِهِ وَ يَدَهُ الَّتِي يَبْطِشُ بِهَا، إِنْ دَعَانِي أَحِبُّهُ وَ إِنْ سَأَلَنِي أَعْطَيْتُهُ.**

فوق العاده بهره بگیریم. چشم برهم بزیند می گویند فردا عید فطر است و سه ماه گذشت! و چقدر انسان احساس خسران می کند اگر ببیند این فرصت های فوق العاده عجیب را [از دست داده است]. شما سه روز پشت سر هم روزه می گیرید، ثواب نهصد سال عبادت را دارد! به زبان می گوئیم نهصد سال عبادت! یا مثلاً روز مبعث روزه می گیرید ثواب صد سال روزه گرفتن را دارد! نه صد تا ماه رمضان، بلکه صد سال که دوازده ماه آن را روزه باشید! چقدر ثواب! اغراق هم در آن نیست؛ گزافه گویی هم نیست؛ عین واقع است؛ عین واقع! خب اگر این گونه است چرا انسان سستی کند؟! چرا بی توجهی کند؟ چرا دست خالی و بی بهره عبور کند؟! لذا اهل سلوک وقتی عطر ماه رجب کم کم استشمام می شود به یک وجد عجیبی می رسند و برای ورود به آن دورخیز می کنند. ماه رجب، از همان شب اول مراقباتی دارد؛ روز اول ماه هم مراقباتی دارد.

بهره گیری از دو کتاب ارزشمند مفاتیح الجنان و المراقبات

دو تا کتاب را همیشه تأکید کرده ایم. یکی کتاب *مفاتیح الجنان* که مرحوم محدث قمی رضوان الله تعالی علیه شکل عبادات را خیلی منظم در آن تدوین کرده است. باید با این کتاب آشنا باشید؛ رفیق و مانوس باشید. ساختار خیلی منظمی هم دارد. همان طور که دیده اید ابتدای مفاتیح الجنان تعدادی از سوره های قرآن را چاپ می کنند؛ به خاطر بعضی از اعمال مستحبی که در مفاتیح ذکر شده و مستلزم خواندن آن سوره هاست. ولی بعد از آن، متن مفاتیح الجنان و دستورالعمل های آن با مراقبات یک روز شروع می شود؛ مثلاً مراقبات نماز صبح و بین الطلوعین چیست؛ مراقبات نماز ظهر و عصر و نماز مغرب و عشا چیست؛ مراقبات بین الغروبین چیست؛ با اینها آشنا می شوید. بعد یک سری دعاها در مفاتیح آمده مثل دعای صباح امیر المؤمنین علیه السلام، دعای کمیل، عشرات، مشلول، یستشیر، جوشن صغیر، جوشن کبیر و امثال این دعاها که تعداد قابل توجهی هستند.

---

۷. محدث قمی، مفاتیح الجنان، اعمال ماه رجب.

فصل بعدی کتاب، اعمال صالح است که با ماه رجب شروع می‌شود؛ یعنی به یک تعبیر می‌شود گفت آغاز سال اهل سلوک، ماه رجب است. فروردین اهل سلوک ماه رجب است؛ اردیبهشت ایشان ماه شعبان و خردادشان ماه مبارک رمضان است. بعد از ماه مبارک رمضان هم اعمال ماه شوال و ماه‌های بعدی به ترتیب آمده است. این فصل که تمام می‌شود فصل بعدی زیارات است. اول آداب کلی زیارات ذکر شده است؛ بعد زیارت پیغمبر اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، زیارت حضرت زهرا عَلَيْهَا السَّلَام، زیارت ائمه‌ی بقیع عَلَيْهِمُ السَّلَام و زیارات سایر ائمه عَلَيْهِمُ السَّلَام یک به یک ذکر شده تا اواخر مفاتیح که با دعای ندبه و دعای عهد و بعد هم زیارات جامعه، چه جامعه‌ی کبیره، چه جامعه‌های دیگر و صلوات بر اهل بیت عَلَيْهِمُ السَّلَام، ادامه پیدا می‌کند و نهایتاً با زیارت امامزادگان مثل حضرت معصومه عَلَيْهَا السَّلَام، حضرت عبدالعظیم عَلَيْهِ السَّلَام، و زیارت اهل قبور، مفاتیح رو به پایان می‌رود و تقریباً ختم می‌شود. البته مفاتیح ملحقاتی هم دارد که مکمل همین بحث‌های داخل مفاتیح است. با این کتاب طوری آشنا باشید که هر مطلبی می‌خواهید اصلاً نگردید؛ آن قدر مسلط باشید که راحت بدانید کجاست و بتوانید استفاده کنید. این کتاب رفیق شما باشد و شما هم رفیق این کتاب باشید. این در مورد دستورالعمل‌های عبادی در طول سال بود.

اما کتاب *المراقبات* مرحوم میرزا جواد آقای ملکی تبریزی رضوان الله تعالی علیه که اصل آن عربی است ولی به فارسی هم ترجمه شده و ترجمه‌های متعددی دارد، فوق‌العاده کتاب خوبی است که به انسان کمک می‌کند تا به آن حال انجام عبادات و آن معانی لطیفی که در هر یک از اذکار، ادعیه و اعمال هست، دست پیدا کند.

به‌رحال این دو کتاب را حتماً همگی داشته باشید و تا ماه رجب شروع نشده، از کتاب‌فروشی‌ها تهیه کنید. مفاتیح را که در خانه دارید؛ کتاب *المراقبات* همان‌طور که عرض کردم ترجمه‌های متعددی شده، یک ترجمه را که می‌بینید روان‌تر است تهیه کنید و قبل از اینکه ماه رجب آغاز شود، شروع به خواندن این کتاب کنید تا آن حال و هوا را پیدا کنید و اعمال را هم بدانید و امیدوارم حداکثر بهره را بگیرید. امیدوارم ثانیه‌ای و لحظه‌ای از این سه ماه را از دست ندهید! فوق‌العاده عظیم و ارزشمند است!

ماه رجب به مدد ولایت امیرالمؤمنین علیه السلام، وجودمان را از هر چه غیر خداست،

تخلیه کنیم

امیدواریم خدای متعال به همه‌ی ما توفیق دهد؛ توجّه دهد و آن مستی دنیا و غفلت از معنا را از ما بزدايد و هوشیارمان کند؛ پرتلاشمان کند و اخلاص و حال زیبای عبادات را به ما عنایت کند. امیدوارم بتوانیم از همه‌ی اعمال و اذکار و دستوراتی که در این ماه برای سلوک نقل شده بهره بگیریم و به مدد امیرالمؤمنین علیه السلام و ولایت آن حضرت، وجودمان و کعبه‌ی دلمان را از هر چه غیرالهی است خالی کنیم. همان طور که امیرالمؤمنین علیه السلام در ماجرای فتح مکه به امر رسول خدا صلی الله علیه و آله پا بر دوش حضرت گذاشتند و بالا رفتند و بت‌ها را از خانه‌ی کعبه بیرون ریختند، امیدوارم به ید ولایت امیرالمؤمنین علیه السلام کعبه‌ی دل ما هم که پر از بت است، [خالی شود]. تعارف که نداریم! مال و ثروت، لذّت و شهوت، شهرت، هزار و یک جور بت دنیا، در خانه‌های دل ما جا گرفته و محبوب ما شده؛ این بت‌ها باید در ماه رجب بیرون ریخته شود، و ان شاء الله قلبمان از غیرخدا خالی و پاک شود. خلقیاتمان از خلقیات غیرالهی پاک شود؛ روحیاتمان از روحیات غیرالهی پاک شود، و ان شاء الله اعمال و اعضا و پیکرمان هم از رفتارهای غیرالهی پاک شود؛ به مدد امیرالمؤمنین علیه السلام در این ماهی که روز سیزدهم آن روز میلاد آن بزرگوار است.

امیدوارم در ماه شعبان المعظم هم وجودمان معطر شود. می‌دانید که کعبه را با گلابی که از ایران می‌برند روز عید قربان شستشو می‌دهند و جامه‌ی نویی را که دوخته و آماده کرده‌اند بر پیکر کعبه می‌پوشانند. امیدوارم کعبه‌ی دل ما هم با عطر گل وجود پیغمبر اکرم صلی الله علیه و آله معطر شود؛ با خلق زیبای نبوی متخلق شویم و ان شاء الله اینها زینت و زیور وجود ما شود. اگر این دو مرحله را درست طی کنیم، دیدار خدای متعال و ورود به ضیافت‌الله، و بهره‌های فراوان این ملاقات و دیدار نصیبمان خواهد شد که دیگر خدا می‌داند چه پیش می‌آید و چه عنایتی به سالک الی‌الله می‌شود! آنجا دیگر جای لفظ و کلام نیست! باید رفت و چشید و تجربه کرد و لذت‌ش را درک کرد.

علی‌ای‌حال امیدوارم خدای متعال به همه‌ی ما توفیق دهد که از این سه ماه فوق‌العاده بهره بگیریم.
نمی‌شود مدعی سلوک شد مگر اینکه از این فرصت فوق‌العاده، ویژه و استثنائی که خدا پیش آورده، با
همه‌ی وجود بهره بگیریم.

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ عَجِّلْ فَرَجَهُمْ